



FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM
2013-10-28
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
3010-13
Enhet 12

Sida 1 (7)

14

TLV

2013 -10- 29

Dnr. 879/2013

KLAGANDE
Region Skåne
291 89 Kristianstad

Ombud: Regionjurist Bengt Guldager
Koncernkontoret, avdelningen för juridik
291 89 Kristianstad

MOTPART
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Box 22520
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets beslut 2013-01-14, se bilaga 1

SAKEN
Läkemedelsförmån enligt lagen om läkemedelsförmåner m.m.

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet i den del det avser förbud att förhindra efterlevnaden av lagen om läkemedelsförmåner m.m. genom att uppmana förskrivare att motsätta sig utbyte av andra skäl än den enskilda patientens medicinska behov. Överklagandet i övrigt avslås.

Förvaltningsrätten beslut om inhibition från den 13 februari 2013 upphör därmed att gälla.

Dok.Id 384200

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		09:00-15:00

YRKANDEN M.M.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har i beslut (se bilaga 1) förbjudit Region Skåne

1. att ingå eller förnya prisöverenskommelser med läkemedelsföretag om läkemedel som förskrivs på recept inom läkemedelsförmånerna och
2. att förhindra efterlevnaden av lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. genom att uppmana förskrivarna i regionen att motsätta sig utbyte av andra skäl än den enskilda patientens medicinska behov.

Region Skåne yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva TLV:s beslut i sin helhet; även om domstolen finner att enbart ett av förbuden saknar rättslig grund. Till stöd för sin talan uppger Region Skåne sammanfattningsvis följande.

Förbud mot prisöverenskommelser

Läkemedelsförmånslagen är en skyddslagstiftning i vilken det föreskrivs ett skydd för den enskilde från att drabbas av orimligt höga kostnader vid köp av läkemedel från öppenvårdsapotek. Den enskilde skyddas genom att öppenvårdsapoteket med vissa i lagen angivna undantag inte får ta ut annat pris än det av TLV fastställda och genom att det i lagen har införts en maximal årlig kostnad för den enskilde, det så kallade högkostnadsskyddet. Det är TLV som fastställer de priser som ska tillämpas av öppenvårdsapoteken. Vid sidan av detta råder dock fri prissättning och de av TLV fastställda priserna har alltså ingen normerande verkan när t.ex. läkemedelsbolag och landsting köper/säljer läkemedel sinsemellan. Det förbud som TLV förordnat om träffar alltså prisöverenskommelser som inte alls omfattas av 7 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. Mot denna bakgrund och eftersom det inte är förenligt med allmänna rättsgrundsatser

att i en offentligrättslig verksamhet intolka sådant som inte omfattas av lagens bestämmelser ska beslutet upphävas.

Förbud angående förskrivning

Varje förskrivare ansvar själv för sin läkemedelsförskrivning och det är Socialstyrelsen (numera Inspektionen för vård och omsorg; förvaltningsrättens anmärkning) som har tillsyn över denna verksamhet. Region Skåne avger dock rekommendationer till förskrivare med stöd av lagen (1996:1157) om läkemedelskommittéer. Det finns enligt gällande rätt ingen statlig myndighet som har möjlighet att meddela förbud eller på annat sätt utöva tillsyn över detta arbete. De rekommendationer som Region Skåne har gjort och som omfattas av TLV:s förbud är dessutom medicinskt motiverade eftersom de förespråkar en rationell läkemedelsanvändning; varje patient tillförsäkras bästa möjliga behandling samtidigt som fler personer kan få tillgång till behandling. Det är Socialstyrelsen – inte TLV – som är bäst lämpade att avgöra vad som kan utgöra medicinsk grund. TLV:s förbud är alltför oklart för att kunna tillämpas och strider dessutom mot lag. Sammantaget ska därför TLV:s beslut upphävas även såvitt avser denna del.

TLV bestrider yrkandena och hänvisar till stöd för sin talan till vad som anförts i det överklagade beslutet. Därutöver uppger myndigheten sammanfattningsvis följande.

Förbud mot prisöverenskommelser

Frågan om landstingens och regionernas rätt att förhandla om pris med läkemedelsföretag kan inte begränsas till en bokstavstolkning av lagtexten. Tolkningen måste istället göras mot bakgrund av ändamålet med lagstiftningen och det system som lagstiftningen syftar till att upprätthålla.

Syftet med regleringen i 7 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. är att det ska finnas en myndighet som ansvarar för att fatta beslut om vilka läkemedel som ska finnas i förmånen och vilka priser sådana läkemedel ska ha. Det är inte troligt att lagstiftaren med nu tillämplig lagstiftning har öppnat upp för landstingen att ingå avtal med läkemedelsföretag. Detta skulle i så fall framgå av lagtext och förarbeten. Det svenska subventionssystemet bygger på att TLV fastställer priser på varor inom förmånen. Alla samarbetsavtal som avser att frångå detta är således förbjudna.

Förbud angående förskrivning

Förbudet gäller inte frågan om vilket läkemedel förskrivarna väljer att förskriva utan det faktum att Region Skåne uppmanar förskrivarna att agera i strid mot förmånslagen.

Förvaltningsrätten har den 13 februari 2013 förordnat att TLV:s beslut inte ska gälla till dess förvaltningsrätten avgjort målet eller annorlunda förordnat.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Förbud mot prisöverenskommelser

I 7 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. anges att det är TLV som beslutar om ett läkemedel ska ingå i läkemedelsförmånerna och som fastställer inköpspris och försäljningspris som ska tillämpas av öppenvårdsapoteken. Bestämmelsen innebär att det är TLV som – utöver ansvaret för subventionsfrågorna – har anförtrotts ansvaret för prisregleringsfrågorna (se bl.a. prop. 2001/02:63 s. 29).

Det svenska systemet vad gäller prissättning inom läkemedelförmåner styrs förutom av svenska lagar och förordningar även av det s.k. transparensdirektivet¹. Detta direktiv är genomfört i svensk rätt genom förordningen (2002:687) om läkemedelsförmåner m.m., och det åligger enligt EU-domstolen de rättstillämpande organen i Sverige att inom sin behörighet beakta hela den nationella rätten för att bedöma i vilken mån den kan tillämpas utan att den leder till ett resultat som strider mot det som eftersträvas genom direktivet. En myndighet är med andra ord skyldig att i den utsträckning det är möjligt tolka den nationella rätten – i detta fall 7 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. – i ljuset av innehåll i och syftet med på området gällande direktiv och annan relevant EU-rätt (jfr bl.a. EU-domstolens avgörande i mål 14/83, Sabine Von Colson och Elisabeth Kamann mot Land Nordrhein Westfalen, och i de förenade målen C-397-403/01, Bernhard Pfeiffer m.fl. mot Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Waldshut eV.)

Syftet med transparensdirektivet anges vara att få en överblick över metoderna för nationell prissättning, däri inbegripet det sätt på vilket den fungerar i de enskilda fallen samt de kriterier som den bygger på och att göra dem allmänt tillgängliga för alla dem som är verksamma på läkemedelsmarknaden i medlemstaterna. Dessa uppgifter som bör vara offentliga. Målsättningen är följaktligen öppenhet inom prissättningsförfarandet och denna avsikt kompletteras dessutom av EU-domstolens krav på att prissättningskriterier måste vara objektiva och kontrollerbara (se EU-domstolens avgörande i mål 238/82, Duphar BV m.fl. mot den nederländska staten).

¹ Rådets direktiv av den 21 december 1988 om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen.

7 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. ska mot nyss angiven bakgrund tolkas på så sätt att det är TLV som ensamt sätter priserna inom läkemedelsförmånerna. Bestämmelsen ger inte Region Skåne, enligt EU-rätten även den en del av staten (jfr EU-domstolens avgörande i mål C-188/89, A. Foster m.fl. mot British Gas plc) – rätt att efter TLV:s beslut omförhandla priset på det sätt som faktiskt skett. Ett sådant förfarande strider enligt förvaltningsrättens mening mot de EU-rättsliga kraven på insyn, objektivitet samt kontrollerbarhet inom prissättningsförfarandet och är därmed inte godtagbart enligt lagen om läkemedelsförmåner m.m.

TLV:s förbud mot att ingå eller förnya prisöverenskommelser med läkemedelsföretag om läkemedel som förskrivs på recept inom läkemedelsförmånerna är därmed riktigt och överklagandet ska i denna del avslås. Förbudet är tillräckligt tydligt för att kunna tillämpas.

Förbud angående förskrivning

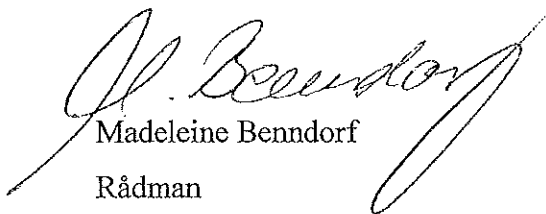
I 21 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. regleras öppenvårdsapotekens möjlighet att byta ut vissa läkemedel mot andra läkemedel med lägre försäljningspris. I bestämmelsens tredje stycke anges att något utbyte inte får ske om den som har utfärdat receptet på medicinska grunder har motsatt sig ett utbyte.

Det av Region Skåne ingångna avtalet innebär enligt förvaltningsrättens mening inte att regionen har handlat i strid med 21 § lagen om läkemedelsförmåner, eftersom denna bestämmelse enbart reglerar hur öppenvårdsapotek ska agera. Det sätt genom vilket Region Skåne via sin läkemedelskommitté lämnar rekommendationer till hälso- och sjukvårdspersonal regleras istället i 1 § lagen om läkemedelskommittéer. En sådan rekommendation ska enligt 3 § samma lag vara grundad på vetenskap och beprövad erfarenhet och det ingår inte i TLV:s tillsyn att

pröva om så är fallet. TLV:s beslut ska därför upphävas i denna del. Det förhållandet att TLV meddelat två förbud inom ramen för ett beslut innebär inte att beslutet måste upphävas i sin helhet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3109/1A).



Madeleine Benndorf
Rådman



Ann-Jeanette Eriksson
Rådman

Nämndemännen Wlodek Kowalski, Peter Michanek och Gunilla Skoglund har också deltagit i avgörandet.

Håkan Jöngren har föredragit målet.

BESLUTDatum
2013-01-14Vår beteckning
1485/2012*Bitaga 1*
1 (6)**PART**Region Skåne
291 89 Kristianstad**SAKEN**

Förbud enligt 25 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

BESLUT

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) förbjuder Region Skåne att ingå eller förnya prisöverenskommelser med läkemedelsföretag om läkemedel som förskrivs på recept inom läkemedelsförmånerna.

TLV förbjuder Region Skåne att förhindra efterlevnaden av lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. genom att uppmana förskrivarna i regionen att motsätta sig utbyte av andra skäl än den enskilda patientens medicinska behov.

FÖRFATTNINGSRUM

7 §, 21 § och 25 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. (förmånslagen)

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Den 11 januari 2012 gick Regione Skåne ut med en inbjudan till anbudsgivning avseende TNF-alfa-hämmare i öppenvården. Syftet med inbjudan var att upprätta ett avtal om återbäring mellan Region Skåne och leverantörer som tillhandahåller TNF-alfa-hämmare.

Den 5 mars 2012 ingick Region Skåne ett avtal med UCB Pharma AB enligt vilket Region Skåne åtog sig att vid nyförskrivning rekommendera de läkemedel som ger beställaren mest totalekonomisk nytta. För detta ska leverantören UCB Pharma AB betala Region Skåne en återbäring på 15 procent för all försäljning av deras produkt Cimzia. Avtalet löper till den 31 mars 2013 med möjlighet till förlängning.

Den 5 juli 2012 skickade Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) en förfrågan till Region Skåne där regionen ombads att redovisa hur regionen avser uppfylla sina åtaganden enligt avtalet och vilket stöd man anser sig ha för detta. Region Skåne svarade den 23 augusti 2012 och redovisade huvudsakligen argument om kostnadseffektivitet och sin skyldighet att hålla en god ekonomisk hushållning.

I en skrivelse till Region Skåne den 3 oktober 2012 har TLV redovisat sin bedömning av ärendet. TLV bedömde att både Region Skånes avtal om prisnedsättning med UCB Pharma och regionens uppmaning till förskrivare i regionen att motsätta sig utbyte av läkemedel på grunder som inte är medicinska, strider mot förmånslagen. Region Skåne gavs tillfälle att yttra sig över denna bedömning.

Region Skåne yttrade sig över TLVs skrivelse den 22 oktober 2012. Regionen hänvisade till bedömningen i Kammarrätten i Göteborgs mål 3516-12 rörande upphandling enligt samma avtal som här är fråga för prövning. Enligt denna dom har Region Skåne "åtagit sig att leverera en tjänst i form av rekommendation för vilken regionen får betalning i form av återbäring." Regionen menade vidare att 7 § förmånslagen endast gäller priser som ska tillämpas av öppenvårdsapotek.

Avseende TLVs bedömning att förskrivarna motsätter sig utbyte (s.k. kryssmarkering) på grunder som inte är medicinska angav regionen att varje förskrivare är en självständig aktör som ansvarar för sin egen förskrivning och landstingens roll endast är att vara informationskälla och inspiratör. Utöver detta ansåg Region Skåne att de ifrågasatta kryssmarkeringarna är i högsta grad medicinskt motiverade.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Landstingens möjlighet att förhandla om återbäring

Tolkning av 7 § förmånslagen

7 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. anger att TLV fastställer inköpspris och försäljningspris för läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna. I 7 a och 7 b §§ lagen om läkemedelsförmåner m.m. finns två undantag från den regeln. Dessa två undantag ger apoteken möjlighet att förhandla om vissa priser. Inga ytterligare undantag finns. Detta innebär att landsting och regioner är förhindrade att ingå avtal om pris med leverantörerna av läkemedel som tillhandahålls på öppenvårdsapotek och omfattas av läkemedelsförmånerna.

Region Skåne har i sitt yttrande den 22 oktober 2012 invänt att 7 § inte omfattar all prissättning utan endast priser som ska tillämpas av öppenvårdsapoteken. TLV delar inte denna bedömning. Av den tidigare gällande lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. och den ursprungliga lydelsen av 7 § förmånslagen och båda dessa lagars förarbeten (jfr t ex 1 § lagen (1996:1150) om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel m.m. prop. 1996/97:27 s. 84 ff. och prop. 2001/02:63 s. 90 f.) framgår att syftet med regleringen är att det ska finnas en myndighet som ansvarar för att fatta beslut om vilka läkemedel som ska finnas i förmånen och vilka priser sådana läkemedel ska ha.

Från och med den 1 juli 2009 stadgas även i 7 § förmånslagen att de priser som TLV fastställer ska tillämpas på öppenvårdsapoteken. Av propositionen framgick följande:

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) ska, liksom idag, besluta om ett läkemedel eller en vara ska ingå i läkemedelsförmånerna och fastställa försäljningspris för läkemedlet eller varan. Det föreslås att TLV även ska fastställa inköpspris. Vidare föreslås det en bestämmelse om att de av TLV fastställda priserna ska, med de två undantag som anges i 7 a och 7 b §§, tillämpas av öppenvårdsapoteken. Priserna ska således vara enhetliga över hela landet.

(Prop. 2008/09:145 s. 449)

Om lagstiftaren genom att lägga till skrivningarna "inköpspris" och "som, med de undantag som anges i 7 a och 7 b §§, ska tillämpas av öppenvårdsapoteken" velat öppna upp för att andra än öppenvårdsapoteken skulle kunna bortse från de av TLV fastställda priserna borde detta ha framgått av lagtexten eller åtminstone av tydliga uttalanden i förarbetena. Detta tillägg tillkom i samband med omregleringen av apoteksmarknaden och måste tolkas som tillägg motiverade av den begränsade förhandlingsrätt som apoteken fick genom tillkomsten av 7 a och 7 b §§. TLV bedömer att skrivningen inte ska ses som en begränsning av det ursprungliga syftet med 7 § - att TLV fastställer priser på läkemedel inom förmånen.

Avtal om pris på en vara

Enligt Regions Skånes avtal med UCB Pharma AB den 5 mars 2012 åtar beställaren (Region Skåne) sig att vid nyförskrivning rekommendera de läkemedel som ger beställaren mest totalekonomisk nytta. För detta ska leverantören UCB Pharma AB betala Region Skåne en återbäring på 15 procent för all försäljning av deras produkt, Cimzia. TLV bedömer att Region Skåne genom sitt avtal med UCB Pharma AB avtalar om ett eget pris på en vara som ingår i läkemedelsförmånen. Att prisöverenskommelsen utformats som en återbäring i form av en procentsats av priset på varje såld vara och att avdrag görs först i efterhand påverkar inte detta.

Region Skåne hävdar i sitt yttrande den 22 oktober 2012 att regionen inte ingått ett avtal om "pris på vara", utan ett avtal om försäljning av tjänst. Till stöd för detta anger man att Kammarrätten i Göteborg (dom 2012-04-20, mål nr 3516-12), där frågan var om lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) varit tillämplig på det specifika avtalet mellan Region Skåne och UCB Pharma, gjort en sådan bedömning. Region Skåne hänvisar även till ett yttrande som författats av Konkurrensverket i ett motsvarande mål (18563-12) i Förvaltningsrätten i Stockholm. I sammanhanget kan dock nämnas att Förvaltningsrätten i Stockholm i sin dom kommer till motsatt beslut och skriver följande:

[F]örfarande bör betraktas som en upphandlingspliktig anskaffning enligt LOU eftersom förfarandet innebär att landstinget, genom rekommendation, försöker styra läkemedelsanvändningen på ett sådant sätt att landstingets patienter använder det läkemedel som kostar minst för landstinget. Att vald leverantör använder sig av en återbäringskonstruktion för att tillhandahålla erbjuden prisjustering medför inte att landstinget kan betraktas som säljande part.

Hur avtalen kvalificeras i LOU-sammanhang har dock ingen avgörande betydelse för hur förmånslagen ska tillämpas.

Region Skåne får återbäring med en viss andel av priset på varje enskild vara de säljer. TLV har svårt att se detta som något annat än en prisnedsättning av varan. Att prisnedsättningen sker i efterhand i form av en återbäring fräntar den inte karaktären av "rabatt" på varan.

TLVs bedömning av avtalets överensstämmelse med 7 §

TLVs uppgift enligt 25 § förmånslagen är att ha tillsyn över efterlevnaden av samma lag. TLV bedömer att Region Skånes avtal med UCB Pharma AB strider mot 7 § förmånslagen och Region Skåne bör därför med stöd av 25 § förmånslagen förbjudas att i framtiden ingå avtal av liknande innehåll.

Landstingens möjlighet att styra försäljning

Av 21 § förmånslagen framgår att ett läkemedel ska bytas ut till det billigaste om inte förskrivaren motsatt sig detta **på medicinska grunder**. Det bör här poängteras att de medicinska skälen ska bedömas i förhållande till just utbytet av läkemedel så som det regleras i förmånslagen. Medicinska grunder exemplifieras i prop. 2008/09: 145 s. 226 som t ex en patients allergi mot fyllnads- eller färgämnet i en tablett.

Att en patient t.ex. på grund av demens kan behöva samma förpackning varje gång kan anses utgöra medicinska skäl. Att en patient utan medicinsk anledning önskar en viss förpackning anses normalt inte utgöra ett sådant medicinskt skäl som avses i lagen. Bedömningen av förskrivaren om huruvida medicinska skäl föreligger måste alltså göras i varje enskilt fall utifrån de förutsättningar som den enskilde patienten har.

När det gäller just Cimzia, som är en förfylld injektionsspruta, kan det noteras att det förutom originalet endast finns parallell*distribuerade* produkter. Parallell*importerade* produkter kan innehålla mycket små ändringar så som ett annat färgämne i en tablett, medan parallell*distribuerade* produkter är exakta kopior av varandra. För parallell*distribuerade* produkter är i normalfallet förpackningen likadan som originalets, men texten kan ha översatts och skrivits på en påklitråd etikett. Medicinska skäl för att motsätta sig ett utbyte i den här gruppen av läkemedel bör därmed inte vara så vanligt förekommande.

TLV bedömer att Region Skånes avtal med UCB Pharma AB bygger på att regionens förskrivare motsätter sig ett utbyte på **ekonomiska grunder**, vilket inte är i enlighet med lagen. Region Skåne har ingått ett avtal som underförstått bygger på att regionen kan påverka sina förskrivare till att motsätta sig ett utbyte. Det är ostridigt att Region Skåne har uppmanat förskrivarna i regionen att förskriva Cimzia från UCB Pharma och att motsätta sig utbyte av detta. Av TLVs utredning i ärendet framgår även att regionens förskrivare i mycket stor utsträckning har följt denna uppmaning. Det kan inte anses troligt att alla de fall där förskrivaren motsatt sig utbyte sedan avtalet med UCB Pharma ingicks, varit motiverade av den enskilda patientens medicinska skäl.

TLVs bedömning av Region Skånes uppmaning

TLV anser att Region Skåne genom att ingå avtal med UCB Pharma och genom att sedan uppmana förskrivarna att förhindra utbyte på andra grunder än medicinska, har försökt hindra efterlevnaden av lagen. Region Skåne bör därför med stöd av 25 § förmånslagen förbjudas att i framtiden på liknande sätt förhindra efterlevnaden av lagen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm. Överklagandet, som ska vara skriftligt, ska ställas till förvaltningsrätten, men ges in till TLV. TLV måste ha fått överklagandet **inom tre veckor** från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. TLV sänder överklagandet vidare till förvaltningsrätten för prövning om inte TLV själv ändrar beslutet på det sätt som begärts.

Detta beslut har fattats av tillförordnade generaldirektören Anna Märta Stenberg. Föredragande har varit juristen Sofia Eintrei. I den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Inger Erlandsson och chefsjuristen Leif Lundquist deltagit.

Anna Märta Stenberg

Sofia Eintrei



HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.